తీరని సమస్య

శ్రీ ఆర్. ఎం. చిదంబరం

ఆశ్చర్యంతో అందుకున్నాను. ఆఫీసులో అందరూ కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూశారు. రిజిష్టర్ లెటర్ అనేదానికంటె పార్శిలంటే బాగుంటుంది. కనీసం నలభై పేజీలైనా ఉంటుంది. బాస్ రాలేదు కనుక తీరిగ్గా విప్పాను. పైనవుండే అడ్రసునుబట్టి అది 'అప్పు'దగ్గర్నుంచి వచ్చిందని నాకు తెలుసు. అతనూ నేనూ చెన్నపట్నంలో మెడికల్ కోర్సు పూర్తి చేశాం. ఆ తరువాత ఏడెనిమిది సంవత్సరాలకు కలకత్తాలో కలుసుకున్నాం. రెండు సంవత్సరాలు గడిచాక మళ్ళీ విడిచిపోయాం. తరువాత చాలాకాలానికి అతని దగ్గర్నుంచి వచ్చిన మొదటి ఉత్తరం యిది. అతనికి తెలుగు బాగా తెలుసు. అతన్తో మాట్లాడిన ఏ వ్యక్తీ కూడా అతను తెలుగువాడు కాడని అనలేరు. అంత స్పష్టంగా, చక్కగా, అనర్గళంగా మాట్లాడతాడు. అప్పు తన జీవితకాలంలో చాలాచోట్లు తిరిగాడు. రకరకాల మనుష్యుల్ని కలుసుకున్నాడు. మన స్తత్వాల్ని పరిశీలించాడు. కుర్చీకి జేరబడి ఉత్తరం చదవటం మొదలుపెట్టాను.

*　　　*　　　*

డియర్ మూర్తీ,

ఈ ఉత్తరం నీకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తుంది. ఈ దీర్ఘకాల మౌనానికి కారణం వివరించి నీ క్షమాపణ కోరటం నా అభిప్రాయం. క్రిందటిసారి నిన్ను అనుకోకుండా బొంబాయిలో కలుసుకున్నప్పుడు యీ విషయం చెబుదామనుకున్నాను. కాని ఎందుకో సిగ్గుపడి వూరుకున్నాను. నీవంటి మిత్రుడిదగ్గర ఏ సంగతి దాచటం నాకిష్టంలేదు. అందుకే రాస్తున్నా. పూర్తిగా వివరిస్తేనేగాని సంగతులు బోధపడవు. అందుకే నీ సహనాన్ని పరిశీలిస్తున్నా.

ఐదారిళ్ళవతలవున్న రామదాసింట్లో నలుగురూ చేరి ఏదో తీవ్రంగా చర్చిస్తున్నారు. మధ్య మధ్య ఏడుపులు, శాపనార్థాలు వినిపిస్తున్నాయి. వెళ్ళి చూడాలన్న కోరిక కలిగినా వెళ్ళ బుద్ధి వేసిందికాదు. చదువుతున్న భగవద్గీత టేబిలుమీద వుంచి మూగ భాషలో ప్రార్థనలు చేశాను.

కళ్ళు రెండూ తెరవటానికి వీల్లేకుండా ఎవరో దోబూచులాడుతున్నారు. తడిమి చూశాను. లేత ఆకులా మృదువుగావున్న చేతులు. నాకు నేనే సృష్టించుకున్న నిశ్శబ్దాన్ని చీలుస్తూ గాజులు కలుక్కుమన్నాయి. ఆపుకుందామనుకున్నా దాగని చిరునవ్వు విచిత్రధ్వని చేస్తూ మధ్య మధ్య పేలుతూంది. నాకు తెలుసు. పాపే అయుంటుంది. అంత చిన్న గుండెలో ఇంత పెద్ద నవ్వు ఎంతసేపు దాగి వుంటుంది కనక! టపాకాయలా ఒక్కసారి పేలింది. నిప్పురవ్వలకు బదులు ఏరుకోలేని ముత్యాలు నేల మీద దొర్లి పొర్లిపోయాయి.

'తాతయ్యా! రామదాసుగారింట్లో దొంగలు పడ్డారట తెలుసా? అందుకే ఈ గడబిడ. ఆయన వుంగరం ఎప్పుడూ వేలికి వుండేదా మరి. నిన్నరాత్రి అదికూడా తీసి పెట్టెలో వుంచారట—అన్నీ కట్ట గట్టుకుని దొంగ ఎత్తుకుపోయాడు.'

పాప నా కెదురుగా నిలబడి చేతులతో అభినయంచేస్తూ చెప్పుకుపోయింది. తీయని పాటలా, లయబద్ధంగా సాగిపోతూన్న ఆమె మాటలకు, సరైన అవధిలో గాజులు తాళం వేశాయి.

ఆశ్చర్యం—బాధ—జాలి. అన్నీ కళ్ళల్లో కదిలాయి.

'అయితే తాతయ్యా! దొంగలు ఎలా వుంటారు? దొంగతనం ఎందుకు చేస్తారు? దేవుడు వాళ్ళను పట్టుకుని పోలీసులకు ఎందుకు వప్పజెప్పడు? ఏం దేవుడు తాతయ్యా! దొంగదేవుడు. కొంగలా గుళ్ళో జపం చేస్తూ ఫలహారాలు మింగుతాడు.'

ఆమె చూపుడువేలు దూరంగావున్న సీతారామస్వామి గుడివేపు తిరిగి ఆడింది.

'తప్పమ్మా అలమేలు! మనం అలా అనకూడదు. దేవుడు సర్వమంగళాకారుడు—'

'అది సరేకాని దొంగ ఎలావుంటాడు?'

'అతనూ మనలాగే వుంటాడు అలమేలు! మనలాగే పుట్టి పెరుగుతాడు. కాని మనచుట్టూవున్న సంఘం ఓ విషపు వాతావరణాన్ని సృష్టించి ప్రతి వ్యక్తిని దొంగగా మార్చటానికి యత్నిస్తుంది. కొందరు దానివలలో పడతారు. తెలిసిందా అలమేలు?'

ఇంతవరకూ నేను పాపవంక చూడలేదు. ఆమె కళ్ళు గుండ్రంగా తిరిగాయి. కళ్ళల్లో బయలుదేరిన ఎర్రదనం బుగ్గలమీదికి—క్రమంగా పెదవులమీదికి వ్యాపించింది.

'నా పేరేమిటో తెలుసా?'

'పాప!' అన్నాను తెల్లబోతూ.

'మరి, అలమేలు, గిలమేలు అని పిలుస్తావేం? నీకేమైనా మతిపోయిందా? నాన్నను రానీ—ఇంజక్షునిమ్మంటాను.'

'మర్చిపోయాను అలమేలు!' అన్నాను నాలిక్కొరుక్కుంటూ.

మర్చిపోదామనుకున్న ఓ సంగతిని పాప జ్ఞాపకం చేసింది. ఒక్క ఏడాదిలో అలమేలు నన్ను పూర్తిగా అర్థం చేసుకుంది. కాని నేను మాత్రం ఆమెను తెలుసుకోలేకపోయాను. కథంతా పూర్తిగా వ్రాస్తున్నాను. చదివాక అంతా మీకే తెలుస్తుంది.

* * * *

మెడికల్ ఆఫీసరు నన్నుచూసి అర్థపూరితంగా నవ్వాడు.

'ట్రెయినింగ్ పూర్తయింది. నువ్వు క్వాలిఫైడ్ డాక్టరువి. ప్రాక్టీసు ఎక్కడ పెడతావ్?' అని అడిగాడు. నేనంటే చెప్పరాని అనురాగం; అభిమానం.

'మీ సలహా తీసుకుందామనుకుంటున్నాను' అన్నాను వినయంగా.

'మీ నాన్నగార్ని నాకు బాగాతెలుసు.'

ఆతరువాత తన మనసులోవున్న భావాన్ని వ్యక్తంచెయకుండా ఏదో రాసుకుంటూ పోయాడు. మా నాన్నగారికి, నా ప్రాక్టీసుకు ఏమిటి సంబంధం? ఆలోచనలు అర్థరహితంగా సాగిపోయాయి. నాన్నగారు ఎప్పుడూ ఒకచోట వుండేవారుకారు. సర్జరీలో ఆయనకున్న అనుభవాన్ని దేశమంతా రుచిచూసింది. రకరకాల మనుష్యులు, మనస్తత్వాలు, కొండలు, అడవులు, పట్నాలు, సిరిసంపదలు, సగంనిద్రలో వయ్యారంగా ఆవులిస్తున్న ప్రకృతిసౌందర్యం ఇవన్నీ ఆయనచుట్టూ చేరి నృత్యంచేసి విసిగి వేసారి మరో వ్యక్తిని వెదుక్కుంటూ వెళ్ళాయి. యాంత్రికజీవితం. ఒకచోట ఒకరకం మనుష్యులమధ్య వుండడం - ఇవన్నీ అసమర్థుడి వారసత్వపు హక్కులు.

'ఆలోచన తెమిలిందా?' అనడిగాడు ఆఫీసరు' అర్థంలేకుండా నవ్వాను.

'ట్రిచూర్ దగ్గర ఓ లోకల్ డిస్పెన్సరీకి నిన్ను పంపిస్తున్నాను. అక్కడి మెడికల్ ఆఫీసరుకు యీ విషయమై ఉత్తరం రాస్తున్నా. మీ నాన్నగారికి మల్లే నువ్వుకూడా నాలుగుచోట్లూ తిరిగి అభివృద్ధిలోకి రావాలన్నది నా అభిమతం.'

నా కళ్ళలోవున్న సంకోచాన్ని అతను పసికట్టాడు.

'భయంగా వుందా? నీకింకా పెళ్ళి—పెడాకులూ కాలేదు. ముసలితనం ఇంకా రాలేదు. మలయాళం బాగా తెలుసు. ఇదంతా నీ మంచికోసమే'. వాదించటానికి అవకాశం యివ్వకుండా బుజం తట్టి వెళ్ళిపోయాడు. వారం రోజుల తరవాత ట్రిచూర్ స్టేషన్లో దిగాను.

ఆనాటి కేరళదేశపు సొగసు వేరు. చెట్లూ, చేమలూ, ఎత్తయిన కొండలు—కొబ్బరి చెట్లు—సర్వత్రా ఇవే కనిపించేవి. ప్రజల ముఖాల్లో అల్లుకుపోయిన అమాయకత్వం—బీదల సంఖ్య ఎక్కువకనుక ఆచారవ్యవహారాలు—దుస్తులు ధరించే విధానం—అందు కనుగుణంగానే వుండేవి.

గంటన్నరకాలంలో పట్టిక్కాడు చేరుకున్నాను. అదే నా మజిలీ. ఆ వూరుకూడా పేరుకు తగ్గట్టుగానే వుంది. ఎక్కడ చూచినా ఎత్తయిన పడమటి కనుమలు భయంకరంగా కళ్లు కదుపుతూ, మధ్య మధ్య భూగోళాన్నంతా అణచివేస్తున్నట్టు శరీరాన్ని కదిలిస్తూ కనిపించాయి. చిన్నపిల్లాడు కాగితంమీద గీసిన పిచ్చిగీతల్లా వంకరటింకరలుగా సాగిపోతున్న కంకరరోడ్డు. రెండువైపుల లోతైన లోయలు. వాటినే 'కుదరాంకున్ను' అంటారుట—ఆ లోయలు

రెండు మూడు తాటిచెట్లు లోతు కలవని, క్రూర జంతువులు నివసిస్తున్నాయని బస్సులోవున్న ప్రయాణికులు వర్ణించారు. దారిమధ్య కండక్టరు రోడ్డు వారగా వున్న ఓ రాతి విగ్రహానికి కొబ్బరికాయకొట్టి చెంపలు వాయించుకున్నాడు. దారిలో ఎలాంటి ప్రమాదమూ కలుగకుండా వుండటానికి ప్రార్థన—

డిస్పెన్సరీ చాలా చిన్నది.

కావలసినమందులు చాలావరకు లేనే లేవు. ఓ ముసిలి కంపౌండరుమాత్రం వున్నాడు. అతనిపేరు శ్రీధరన్‌నాయర్. ఆ చుట్టుపక్కలవున్న గ్రామాలకు కూడా ఇదే డిస్పెన్సరీకావటంమూలాన సైకిలుమీద నేనే వూళ్ళన్నీ తిరిగిరావాలి. ప్రజలు గౌరవ మర్యాదలతో ప్రవర్తించి నా బాగోగులు, జీవితక్రమం తెలుసుకోటానికి ఎలాంటి ప్రయత్నమూ చెయ్యలేదు. శ్రీధరన్ ఒంటరిగాడు. అతనికీ, భార్యకూ మధ్య మనస్పర్థలు ఏర్పడి ఇద్దరూ విడిపోయారు. ఆమె ఆచార ప్రకారం మరోవ్యక్తిని పెళ్ళిచేసుకుని సుఖంగావుంది. శ్రీధరన్ అప్పుడప్పుడు తను చేసిన పనికి పశ్చాత్తాప పడినా అది ఎంతోకాలం నిలిచేదికాదు. 'అహం' దాన్ని తుడిచివేసేది. అందుచేత ఇద్దరం కలిసి డిస్పెన్సరీ వెనకవున్న ఓ చిన్నగదిలో వండుకు తినేవాళ్ళం. ఇలా రెండు వారాలు గడిచాయి.

ఉన్నట్టుండి అతను రాజీనామాచేసి ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయాడు. ఊళ్లోవున్న వ్యక్తుల్నిగురించి అతనొక్కడే నాకు వివరించి చెప్పేవాడు. ఇప్పుడు ఆ లోటు భయంకరంగా విజృంభించింది. జీవితమంటే వెగటు కలిగింది. స్టీవెన్సన్ అన్నట్టు ఏదో అనుకోని, వూహించని సంఘటన జరక్కపోతే కొందరికి జీవితం కరకక్కాయ నములుతున్నట్టుంటుంది. మా నాన్నగారి రక్తం నాలో ప్రవహిస్తూంది కనక నా విషయంకూడా అంతేననిపించింది. మెడికల్ ఆఫీసరుమీద అంతులేని కోపం వచ్చింది. నన్ను మరెక్కడికైనా ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయమనికోరుతూ పెద్ద వుత్తరం రాశాను. కొత్త వ్యక్తులు - కొత్త వాతావరణం - ఎందుకొచ్చిన అర్థంలేనిమాటలు - సాయంత్రం బయలుదేరి నడిస్తే వరిపొలాలు-తాటిచెట్లు-విచిత్రంగా చూసే మనుష్యులు-చివరిక్కలిగేది ముళ్ళమీద నడుస్తున్న బాధ-అనుభవం.

మానసిక సంఘర్షణ - తిండి సరిగ్గాలేకపోవటం-ఆకాశపుటంచులవరకూ ఎగిరే అసంతృప్తి-మనిషిని జీవచ్ఛవంగా మార్చి మంచానవేయటానికి ఇంతకంటే ఏంకావాలి? వచ్చిన మూడువారాలలో జ్వరంతో బాధపడ్డాను.

ఓనాడు మధ్యాహ్నం రెండుగంటలు-

కొత్త కంపౌండరు రెండు మూడు సార్లు వచ్చి ఏదో విజిట్‌కి వెళ్లాలని జ్ఞాపకంచేశాడు. అతన్ని కసిరి పొమ్మన్నాను. మళ్ళీ తలుపుతీసుకుని ఎవరోవచ్చారు. నాకు తెలుసు. ఆ కంపౌండరే అయుంటాడు. అటు తిరిగిచూడకుండా 'ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి? నీకు బుద్ధిలేదూ? జ్వరంగావుందని, లేవలేనని చెప్పేది నీక్కాదూ?' అనరిచాను.

'అందుకే, సంగతేమిటో కనుక్కుందామని వచ్చాను.'

ఆ కంఠస్వరం కంకరరాయిని నేలమీద గీసినట్టుంది. వచ్చింది కంపౌండరుకాదని అర్థంకాగానే వెనక్కి తిరిగిచూశాను. ఆయనకూ నాకూ పరిచయం లేకపోయినా తెలుసు. శ్రీధరన్ అయిదారుసార్లు ఆయన్ని గురించి నాకు చెప్పాడు. వూళ్లో వున్న స్థితిమంతుల్లో స్థితిమంతుడు. వందఎకరాల భూమి-బోలెడంత ఆస్తివుంది. లేచికూర్చుని నమస్కరించాను. నల్లటి పెదవులమీద చెదరిపడివున్న నవ్వును ఒక మూలకు కేంద్రీకరింపజేస్తూ నా దగ్గరకు వచ్చి కూర్చున్నారు.

'నా రాక మీకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తుంది. రెండు మూడు రోజులుగా వద్దామనుకుంటున్నా. తీరుబడి కలిగిందికాదు. మీకు వంట్లో బాగాలేదని, వండుకోటం అదీ, కుదరటంలేదని విని బాధపడ్డాను. ఇప్పుడెలావుంది?' ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకోటానికి కొంతసేపు పట్టింది.

'కొంచెం నయం. నా గురించి ఇంత శ్రద్ధతీసుకున్నందుకు కృతజ్ఞత' అన్నాను.

కళ్ళల్లోవున్న గంభీరత పెదవులు కదిపింది.

'అలాక్కాదు. మాకోసం మీరు చాలాదూరం నుండి వచ్చి కష్టపడుతున్నారు. మీగురించి ఎవరూ శ్రద్ధతీసుకోటంలేదు. అంటే నిర్లక్ష్యంతోకాదు. ఎలా సత్కరించాలో తెలియని అమాయకులు. ఆ లోపాన్ని భర్తీచేసేందుకే నేను వచ్చాను.'

సంభాషణ అలా సాగిపోయింది. చివరకాయన వ్యక్తంచేసిన సంగతి నన్ను దిగ్భ్రాంతిలో ముంచింది.

ఆయనింట్లో నాకోసం ఓ గది ఏర్పాటు చేశారుట— తిండి సంగతి తను చూస్తానని, వెంటనే మకాం మార్చమని చెప్పారు. ఆయన పేరు రామయ్యరుగారు. ఆయన అభిమానానికి కారణం ఊహిస్తూ ఊహాపథంలో దారి తప్పి యెక్కడికో వెళ్ళిపోయాను. వసంతఋతువు రాగానే బాధతో మూలుగుతున్న ప్రకృతి పులకరింతలతో పరుగులు వేసినట్లు ఈ అనునయ వాక్యాలతో మనసు అడవిపూవుల పరిమళాన్ని వాసన చూసింది. ఇంకా కొంతకాలం అక్కడే వుంటానని మెడికల్ ఆఫీసరుకు రాశాను. ఆయన నా వెర్రితనానికి నవ్వుకుంటాడని తెలుసు.

నాలుగు రోజుల తరువాత ఆయనింటికి బయలుదేరాను. సామాను ముందే వెళ్ళింది. సూట్‌కేస్ మాత్రం చేతిలో వుంది. పొట్టిగా, లావుగావున్న రామయ్యరుగారు ముందు నడుస్తుంటే ఏదో గొప్పశక్తి నన్ను సర్వోదయం వైపు తీసుకు వెడుతున్నట్టనిపించింది. ఊరి చివర ఆయన యిల్లు- మెయిన్ గేటు దాటి లోపల అడుగు పెట్టగానే గులాబి, చేమంతి, నిద్రగన్నేరు పువ్వులు కలుక్కుమని నవ్వాయి.

'ఇదెవరూ? కొత్త డాక్టరుగారా? ఆయనకూడా జ్వరం వచ్చిందట.' ఈ మాటలు నా దృష్టిని మరో దిక్కుకు మరలించాయి. సుమారు పది పన్నెండేళ్లుంటాయి. నలుపూ-తెలుపూ కాని రంగు. చెవులకు నేనెప్పుడూ చూడని ఇక్ష్వాకుల కాలంలో ప్రసిద్ధిలో వున్న చిత్రవిచిత్రమైన ఆభరణాలు-ముక్కుపుడకల్లో వున్న రాళ్లు దగ్గరగా మెరుస్తూ 'మేం వున్నాం' అన్నాయి. మెడనిండా మోయలేనన్ని గొలుసులు-నగలు-కాసులమాల-పచ్చ పరికిణీ-ఎరుపు రవిక-పొట్టి జెడ-కాళ్లకు పట్టాలు-వేళ్లకు పాలిపోతూన్న గోరింటాకు రంగు-ఛాందసత్వం మూర్తీభవించి కనిపించింది.

'మా అమ్మాయి-అలమేలు, అన్నాడాయన. గుర్తుకొచ్చింది. ఎవరికో కళ్లు కలిగాయని మందుకోసం వచ్చింది ఈ అమ్మాయే! వంట్లో బాగా లేదని, మర్నాడు రమ్మని కసిరికొట్టాను.

గదిలో సామానంతా సర్దాను. నాలుగుగోడలకూ పటాలు - న్యూటన్--ఆర్కిమెడెస్-లూయీపాశ్చర్-షేక్స్పియర్. గోడమీద అలమేలు ఫోటోవుంటే బాగుండుననిపించింది. ఆమెతో నాకు సాన్నిహిత్యం లేదు. అలాంటప్పుడు ఈ అనురాగం ఎందుకేర్పడిందో అర్థం కాలేదు. కొందరు వ్యక్తుల్ని చూసీచూడటంతో ప్రేమిస్తాం. వారిలో యిమిడివున్న ఆకర్షణ శక్తి లోపాల్ని కప్పిపుచ్చుతుంది. కొన్ని సంవత్సరాల పాటు పరిస్థితుల ఒత్తిడిమూలంగా కలిసివున్నా, ఒకరి మనస్తత్వం మరొకరికి అర్థమైనా, ఎందుకో కొందర్ని ప్రేమించలేం. పైకినవ్వుతూ తియ్యగా మాట్లాడినా లోపల ఎక్కడో ఓమూలవున్న అసహ్యం పైకి రాలేక గిజగిజతన్నుకుంటుంది. మెడికల్ జర్నల్ మీద కళ్ళు మాత్రం కేంద్రీకృతమైవున్నా మెదడులో పరుగెత్తే ఆలోచనలు ఇవి. కిటికీ తలుపులు రెండుసార్లు దబదబా బాదుకున్నాయి.

గాలి వీచటం లేదు_బాహ్యశక్తిలేనిదే ఏ వస్తువూ కదలదని న్యూటన్ మొదటి సిద్ధాంతం ప్రతిపాదిస్తోంది. కనక ఆశ్చర్యంతో తలెత్తిచూశాను. కిటికీలోంచి అలమేలు చూస్తోంది. ఆమె చాలా సేపట్నుంచి అక్కడ నిలబడివుందని, నా దృష్టిని తనవైపు తిప్పుకోటానికి ప్రయత్నించి ఓడిపోయి తలుపు రెక్కల రెక్కలు విరిచిందని ఆమె కళ్లు వివరించాయి. పుస్తకం మూసేసి బయటకు వచ్చాను.

'ఏం కావాలి అలమేలు?' అనడిగాను.

'నాకేం కావాలి? జ్వరం వచ్చిన వాళ్ళు మీ దగ్గరకు రావాలికాని_నాకెప్పుడూ సుస్తీ చేయదు. తెలుసా?...అది సరేకాని మీరిక్కడే వుంటారా?' ఆ ప్రశ్న 'వెంటనే దయచెయ్యండి' అన్నట్టువున్నా అలా అనుకునేందుకు ఆధారాలు లేవు,

'అవును. ఇలా లోపలకురా_మంచి మంచి పుస్తకాలుచూపిస్తాను'అన్నాను. పరికిణీ కుచ్చెళ్లు ఎత్తిపట్టుకుని పొట్టిజెడవుందో, వూడిందోనని వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటూ లోపలకువచ్చి పెట్టెమీద కూర్చుంది. లాంగ్‌మన్స్ వారి కొన్ని బొమ్మల పుస్తకాలు ఆమె ముందు పడేశాను. 'మీకిలాంటి పటాలే నచ్చుతాయా? వీళ్లందరూ దెయ్యాల్లా అలావున్నారేమిటి? దేవుడి పటాలు పెట్టుకూడదూ?'అని కొంచెం చనువూ, కోపం చూపిస్తూ అడిగింది.

కనిపించని దేవుణ్ని ఆరాధించి చివరకు మోక్షం పొందే దానికన్న, వీళ్లను స్మరించుకోటం మేలు-నరకబాధలనుభవిస్తున్న మానవుల కష్టాలు గట్టెక్కించటానికి వీళ్లంతా త్యాగం చేశారు. చీకటిలో మగ్గి. 'భూమి బల్లపరుపుగా వుంది.' మొదలైన సిద్ధాంతా

తీరని సమస్య

లను నమ్మి మూఢనమ్మకాల పిడిలో చిక్కుకుని వెలుతురు వుందని మర్చిపోయిన మనుష్యులకు వెలుగుమార్గం చూపించారని ఆమెకు వుపన్యసిద్దామనుకున్నాను. అంతేకాదు. ఈ శాస్త్రజ్ఞులు ఏయే రంగాల్లో కృషిచేసి ఎలా ఎలా అభ్యుదయానికి మెట్లుకట్టారో వివరిద్దామనుకున్నా-సరైన మాటలు వుద్రేకంలో కొట్టుకుపోయాయి. ఆమెకు అర్థంకాదుకూడా. మరుక్షణం నవ్వుకున్నా, 'అలమేలు! నీకు జ్వరం వచ్చిందనుకో!' అని మొదలు పెట్టాను. 'ముందే చెప్పాను. నాకెప్పుడూ జ్వరంరాదని.' అంది కోపంతో.

'పోనీ- నాకే జ్వరం వచ్చిందనుకో- దేవుడికి దండంపెడితే తగ్గుతుందా? డాక్టరు రావాలి-ఏదైనా మందివ్వాలి- అవునా? అందుచేత డాక్టరు గొప్పవాడు. అతనిచ్చే మందులు కనిపెట్టింది వీరేకనక వీరందరూ గొప్పవారు.' అన్నాను పటాలకేసి చూపిస్తూ. అలమేలు నా మాటల్ని జీర్ణం చేసుకుంటుందనికాదు. అంతచిన్న అమ్మాయి ముందు ఓడిపోకూడదని.

'కాని ఆ గొప్పవాళ్ళంతా దేవుడి దయవలనే జన్మించారు. ఇదంతా కనిపెట్టేందుకు కావలసిన మేధాశక్తిని ఆయనే ప్రసాదించాడు. సృష్టికంతా మూలకారణం 'ఓం' అన్నశబ్దం- అందులోంచి అందరూ జన్మించారు. అదీ భగవంతుడి స్వరూపం!'

ఆశ్చర్యంలో ఐక్యమై పోయాను.

'అలమేలు? ఇదంతా ఎక్కడ నేర్చావు?'

'మా అమ్మాయిసంగతి మీకు బాగా తెలియదు గామోలు. సంస్కృతం చదువుకుంది. సంగీతం నేర్చుకుంది. మొన్న మొన్నటిదాకా ఒకాయన నేర్పేందుకు వచ్చేవాడు. భగవద్గీతలో శ్లోకాలు చాలావరకూ కంఠస్థం ... అలమేలు! అప్పుడే సాధింపు మొదలెట్టావా?' అని రామయ్యగారుగారు నేసరికి ఆమెసిగ్గుపడుతూ వెళ్ళిపోయింది. ఆయన నాయోగక్షేమాలు కనుక్కొని, భోజనాదుల విషయంలో ఏర్పాట్లుగురించి వివరించారు. మనసులో నమస్కరించాను.

ఆ మర్నాడు వుదయం—

తోటనిండా రకరకాల పువ్వులు మేలుకున్నాయి; ఆకర్షణ పత్రాలను విదల్చి ముసిముసిగా నవ్వాయి. ఆశదాగిందికాదు. ఓ రోజాపువ్వు కోశాను. చేమంతిపువ్వు దగ్గరకు చెయ్యి వెళ్ళేసరికే వెనకనుండి హుంకరింపు వినిపించింది. అలమేలు కాళికామ్మవారిలా నిలబడివుంది.

'మీరు పొద్దున్నే స్నానం చెయ్యకుండా పువ్వులెందుకు కోస్తున్నారు? అదీకాక అవన్నీ దేవుడికి. మీరు వాసనచూసి పారేసేందుకు కాదు.' అంది.

ఊరుకోక ఆమెకోపాన్ని రెట్టించాను.

'ఏం? కోస్తే మీ దేవుడు ఏంచేస్తాడు?'

'శుద్ధిగా చేయటంలేదు కనక తిన్నగా నరకానికి పంపిస్తాడు.'

'నాకు నరకమంటే భయంలేదు- అదో అభూత కల్పన-'

ఈ మాటు ఆశ్చర్యపడటం ఆమెవంతు.

'భయంలేదూ? అక్కడ ఏం జరుగుతుందో తెలిస్తే మీరూ జడుసుకుంటారు. అక్కడకు వెళ్ళినవాళ్ళందర్నీ సలసల మరిగే నూనెలో పడేస్తారు. రంపంతో కోస్తారు. శూలాలలో పొడుస్తారు. తల్లకిందులుగా నిలబెట్టి నోట్లో నిప్పులుపోస్తారు. అవన్నీ అనుభవించాలని వుందా?'

అలమేలు స్నానంచేసింది - తడిగావున్న జుట్టంతా విరియబోసుకుంది. ఓడిపోయినట్టు ఒప్పుకుని గదికివచ్చాను.

రెండువారాలు గడిచాయి.

నిరాశ ఆవరించినా, ఏమాత్రం వెలుగు కనిపించినా తిరిగి ఆశ మొలకెత్తుతుంది. ఆశ అనేది జనిస్తూ, పెరుగుతూ, మరణిస్తూవుంటుంది. జాగ్రదవస్థలోవున్న వ్యక్తుల్ని అలమేలులాంటి మనస్తత్వం మేల్కొలుపుతుంది. నిజానికి ఆమెకూ, నాకూవున్న అనుబంధం ఎలాంటిదో తెలియదు. ఆ పల్లెటూళ్ళో వున్నందున నా భవిష్యత్తును చేతులారా సమాధిచేసుకుంటున్నాను. అయినా ఆత్మజ్ఞానం కలుగలేదు. పూర్వజన్మలో ఆమె నాకేదో అయుండాలి. ఏదోవిధమైన ఋణానుబంధంవుంటుంది. అందుకే మళ్ళీ ఓచోట కలిశాం — ఆమెనుచూడాలని, ఏదో అర్థంలేని, అంతులేని కబుర్లుచెప్పాలని వుంటుంది. ఇలా వేదాంతం యిచ్చే తృప్తి తాత్కాలికమైనా దాన్నుండి తప్పించుకోలేం. అలమేలు ఏదోవిధంగా నన్ను సాధించటానికి ప్రయత్నించటం-చివరకు ఓడిపోయి వుడుకు మోత్తనంతో వెళ్ళిపోవటం పరిపాటైపోయింది. 'చెట్టిచ్చి' కాయలు తీసుకొచ్చి నాముందుపడేసి తినమనేది. నాకిష్టంలేదని ఎంతచెప్పినా వినదు. ఉదయంలేచి అరఘర్లాంగుదూరంలోవున్న ఎలిమెంటరీస్కూలుకు

ఎక్కి ముళ్ళకంచెలమీదకాసే ఆ కాయలు కోసుకు రావటం ఆమె దైనందిన కార్యక్రమాలలో ఒకటి. వగరుగా పుల్లగావుండే ఆ కాయల్లో దాగివున్న అమృతత్వం ఏమిటోమరి?

ఆవేళ ఆదివారం.

సాయంత్రం ఎక్కడికీ వెళ్ళేఅవసరం లేదు. సూర్యాస్తమయంకోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నాను.

'త్వరగా బయలుదేరండి.' అంది అలమేలు. పట్టుపరికిణీ-జాకెట్టు-మొదటిరోజుచూసిన దానికంటె ఎక్కువ నగలున్నాయి. చేతిలో వెండిపళ్ళెం. దాంట్లో హారతి కర్పూరంముద్ద - పెద్దపువ్వులదండ - ఓ చిన్న వెండిగిన్నెలో నూనె-అంతా పవిత్రమయం.

'అలమేలు! నీ కెన్నోసార్లు చెప్పాను. దేవుడి మీద నాకు నమ్మకంలేదు-గౌరవభక్తులు అసలులేవు. ఎందుచేతనంటే నేనెప్పుడూ ఆయన్ని చూడలేదు.' అన్నాను కదలకుండా.

'అదంతా నాకు తెలిసిందే-ఇవేళ ఏకాదశి-దేవుణ్ణిచూపిస్తాను. పదండి.' అంది మందలింపుగా. అందులో ఎలాంటి ఆకర్షణ వుందోకాని ఆమెవెంట బయలుదేరాను.

ఊళ్ళోంచి వెళ్ళకుండా డొంకతిరుగుడుగా వున్నదోవంటవెడుతున్నది. ఎందుకో నాకు తెలియదు. పదినిమిషాలు నడిచాక ఓ 'ఇట్టి' గుండా వెడుతున్నాం. (రెండువైపుల ముళ్ళకంచెలోవున్న చిన్న సందుకు మలయాళంలో 'ఇట్టి' అంటారు.) హఠాత్తుగా ఓ యింటిముందు ఆగింది. మట్టిలో కలిసిపోయి ఇద్దరు కుర్రాళ్ళు ఆడుకుంటున్నారు.

'మీయమ్మను పిలు.' అంది. ఇద్దరూ లోపలకు పరుగెత్తారు. మరో రెండునిమిషాల్లో ఓ ముసిలావిడ బయటకువచ్చింది. ఆమె వేషాన్నిబట్టి వెంటనే గ్రహించాను. ఆమె 'ఈయవన్' అనేజాతికి చెందుతుంది. పొలాల్లో పనిచేసేది వీళ్ళే. ఆనాడు బ్రాహ్మణులకు వీరికీ బద్ధవైరంవుండేది. 'ఈయవన్' జాతి నీచజాతి - వాళ్ళకు పదిగజాల దూరంలో వుండాలి. ఏమాత్రం దగ్గరకు వెళ్ళినా మైల పడతారు. స్నానం చెయ్యాలి. ముట్టుకుంటే మహాపాపం. వీళ్ళు గ్రామంలో ప్రవేశించేటప్పుడు 'ఓ' అంటూ ధ్వనిచేస్తూ రావాలి. ఆ ధ్వని వినగానే వారి రాక తెలుసుకుని ముందు జాగ్రత్తపడమని అర్థం-హెచ్చరిక—అంతకంటె అధమమైన జాతి 'నాయాడి'జాతి. ఈ జాతివారిని ముట్టుకుంటే నూటెనిమిదిసార్లు నీటిలో మునగాలట. అయిదారేళ్ల క్రితం ఓ చిన్నకుర్రాడు పొరపాటున ఓ 'నాయాడి'ని ముట్టుకున్నాడని, ఛాందసుడైన అతని తండ్రి నూటెనిమిదిసార్లు నీటిలో ముంచెత్తాడని, తత్కారణంగా ఆ కుర్రాడు వాతంకమ్మి చనిపోయాడని శ్రీధరన్ ఇదివరకు నాకు చెప్పాడు. ఈ ఆచార వ్యవహారాలు ఘోరంగా వితండనృత్యం చేసినా, దాని బాగోగులు పరిశీలించి నిర్మూలించేశక్తి, మనస్థైర్యం ఎవరికీ లేకపోయాయి. చిన్నతువ్వాలు చుట్టుకుని, మరో చిన్న తువ్వాలుతో గుండె కప్పుకున్న ఆమెను చూడగానే ఈ విషయాలన్నీ జ్ఞప్తికి వచ్చాయి.

'ఏమండి! బుల్లమ్మాయిగారూ?' అంది తమలపాకులు నములుతున్న నోటితో ముసలావిడ.

'కండు ఇంట్లో లేడూ?'

ఆ ముసలావిడ ముఖంలో రకరకాల భావాలు కనిపించి మాయమయ్యాయి. భయం—విచారం—సందేహం-తత్తరపాటు అన్నీ—

'లేడండమ్మాయిగోరు!' అంది వణుకుతున్న కంఠంతో-ముసలితనంవలన కావచ్చు—

'ఎప్పుడు వస్తాడు?'

'ఏమోనండి. చావలేక యిలావున్నాను.' అనేసి గబగబ వెళ్ళిపోయింది. నాలుగడుగులు ముందుకు వేశాక 'కండు ఎవరు?' అనడిగాను- కొంతసేపటివరకు సమాధానం రాలేదు.

'మా పొలంలో పనిచేసేవాడు. నాన్నగారు వద్దని పంపించేశారు.'

ఆవేళ ఏకాదశి కావటంమూలాన దేవాలయంలో జనం కిటకిటలాడారు. దివ్య మంగళాకారుడు చిరునవ్వులు వెదజల్లుతూ మానవుల మూఢత్వాన్ని ఛేదించి విజ్ఞానదీపాన్ని వెలిగించటానికి కాంతులు, కిరణాలు వెదజల్లుతున్నాడు.

'ఇప్పుడు చెప్పండి- దేవుడు వున్నాడా లేడా?' అనడిగింది అలమేలు. వుందో లేదో తెలియదు. నలుపో, తెలుపో అర్థంకాదు- శాంతిప్రియత్వం ఎంతవరకూ వ్యాపించినది బోధపడదు. అలాంటి వస్తువుకు నామరూపాలు సృష్టించి దాని వునికిని నిర్ణయించ

టానికి ప్రయత్నించటం అవివేకం- మాట్లాడక వూరుకున్నా-

ఆ మర్నాడు వుదయం హాల్లోకి రమ్మని రామయ్యరుగారు కబురంపారు. వెళ్ళేసరికి ఓ కొత్త వ్యక్తి కనిపించాడు.

'రండి! మీ కోసమే ఎదురుచూస్తున్నా. ఈయన ఇన్స్‌పెక్టర్ సింగారవేలు- మీరు వినేవుంటారు కనీసం పేపర్లో చదివివుంటారు.'

'రెండూ లేదు' అందా మనుకున్నాను. కాని ఆయన బాధపడతాడేమోనని అంగీకార సూచకంగా తలవూపాను. సింగారవేలు నల్లగా నిగనిగ లాడుతూ రాయిలావున్నాడు. కోరమీసాలతో వందమంది దొంగల్ని కట్టివేసేవాడిలా కనిపించాడు. పదునెక్కినకళ్లు- ప్రతివ్యక్తిని, వస్తువును అనుమానంతో చూసే మనస్తత్వం అతనిది. 'వేలు ఎందుకువచ్చారని ఆశ్చర్యపోతున్నారుకదూ? ఏడాదికితం నా దగ్గర కండు అనే అతను పనిచేసేవాడు. ఎంతో విశ్వాసంతో, వినయంతో ప్రవర్తించేవాడు. కాని కాసుమీద ఆసలేనివాడెవడు? ఉన్నట్టుండి ఓ చిన్న దొంగతనంచేసి పట్టుబడిపోయాడు. ఆనాటినుండి గజదొంగైపోయి నామీద కక్షకట్టాడు. ముందుజాగ్రత్తకోసం వేలుగార్ని రప్పించాను. ఆయన్ని నాకు బాగా తెలుసు.'

కండు గజదొంగ-అలమేలు చెప్పినకండు, ఇతనూ ఒక్కరేనా? అలాగైతే అలమేలుకు అతని సంగతెందుకు? మనసులోవున్న అభిప్రాయాల పరావర్తన మొహంమీద కనిపించిందిగామోలు-వేలు నన్ను అనుమానంగా, పరీక్షగా చూశాడు.

'ఇదంతా మీకు చెప్పటమెందుకంటే మీరు చాలా వూళ్లు తిరుగుతూంటారు. అతని ఆచూకీ తెలిస్తే వెంటనే తెలియజేయాలి.' అన్నాడు వేలు. 'తప్పకుండా-అరాజకాన్ని అరికట్టటం ప్రతివాడి విధ్యుక్త ధర్మం-కాని ఓ చిక్కు వుంది. అతనిముఖం నేనెప్పుడూ చూడలేదు. ఒకవేళ అతనే నా కెదురుగా వచ్చినా- అతనికే నేను చికిత్సచేసినా, గుర్తుపట్టటం సులభం కాదు.' ఇద్దరూ నవ్వుకున్నాము - అవును మరి కండు ఫోటో లేదుగా!

ఆ సాయంత్రం-

రాత్రంతా ఆలోచనలమధ్యపడి నలగటం మూలాన నిద్రలేదు. చల్లగాలి జోకొడుతూండగా నిద్రపోతున్నా, ఎవరో తలుపు దబదబ బాదుతుంటే అదిరిపడిలేచి కూర్చున్నా. శ్రీధరన్ లోపలకు వచ్చి నమస్కరించి కూర్చున్నాడు.

'ఏమోయ్! కులాసా?' అనడిగాను. గడ్డం బాగా పెరిగిపోయింది. కళ్ళు రెండూ ఎర్రగా భయంకరంగా వున్నాయి. ముఖంమీద యిదివరకున్న ముసలితనం శాఖోపశాఖలు వేసింది.

'మీ దగ్గర్నుండి వెళ్లాక తిండితిప్పలు సరిగ్గా లేకుండా చాలా బాధపడ్డాను. ఎక్కడా సరైన నౌఖరి దొరకలేదు. అనుకున్నపని జరగలేదు. మీరే దయతల్చి నన్ను మళ్ళీ కంపౌండరుగా చేర్చుకోవాలి.'

ఆ కోర్కె అసందర్భమైందని అతనికీ తెలుసు.

'నీకు తెలియనిదేముంది శ్రీధరన్? కొత్త కంపౌండరు పర్మనెంటయ్యాడు. ఏ తప్పూ లేనప్పుడు ఎలా డిస్‌మిస్ చెయ్యటం? అయినా అధైర్యపడకు- మద్రాసులో మా మెడికల్ ఆఫీసరున్నాడు. ఆయనకో వుత్తరం రాసిస్తాను-నీఅదృష్టాన్ని పరీక్షించుకో.'

శ్రీధరన్ నవ్వటానికి పెదవులు కదల్చబోయి అశక్తతతో వూరుకున్నాడు.

అతనితో నాకున్నపరిచయం స్వల్పమైనదైనా అతన్నో ప్రియమిత్రుడిగా భావించాను. నన్ను వేధించుకుతింటున్న కండు విషయం అతనితో ప్రస్తావించాను. అతను స్పష్టీకరించిన విషయాలు నెత్తిమీద పిడుగులవాన కురిపించాయి. కండు అందరికంటె విశ్వాసపాత్రుడు-రోజుకు పదహారు గంటలు పనిచేసేవాడు. మంచికీ, చెడ్డకీ మధ్య తెల్లగోడవుందనికూడా తెలియదు. ఉన్నట్టుండి రామయ్యరుగారింట్లోంచి చిన్న చిన్న వస్తువులు మాయం కాసాగాయి. ఎవరిమీద అనుమానపడటమో కూడా తెలిసిందికాదు. ఓనాడు అలమేలు మెడలో వుండే పదహారు కాసుల గొలుసు కండుదగ్గర దొరికింది. ఆ సమయంలో ఆ యింట్లో పనిచేసే 'నాక్కన్' తప్పించి మరెవరూ లేదు. రామయ్యరుగారి యింటి వెనకాలవుండే పెద్ద తోటపనంతా అతనే చేసేవాడు. ఆయన ముక్కోపి- పరిస్థితులు అర్థం చేసుకునే ఓపికలేదు. కండుని దొంగగా నిర్ణయించి స్తంభానికట్టి చావగొట్టారు. శ్రీధరన్ చెప్పిన మరో విషయం నన్ను ఆశ్చర్యంతో ముడివేసింది. ఆ దొంగతనం చేసింది నాక్కన్. అతడి కుటుంబం చాలా పెద్దది, దాన్ని సరైన మార్గంలో

పోషించలేక ఈ వూబిలోకి దిగాడు. తప్పని తెలిసినా జాలిపడి కండు అతనికి సాయంచేశాడు. దెబ్బలన్నీ తిన్నాడుకాని నిజం చెప్పలేదు. అప్పట్నుంచీ గ్రామంలో అందరూ అతన్ని దొంగగా నిర్ణయించి వేధించుకుతిన్నారు. బహిష్కరించారు. అందరూ కలిసి 'నువ్వు దొంగతనంచేసి బతకాలి-మా రెందుకూ పనికి రావు' అని శాసించారు. కండు గత్యంతరంలేక ఆ మార్గాన్ని ప్రేమించటం నేర్చుకున్నాడు. అతని పేరు పోలీసు రిజిస్టరులో స్థానం సంపాదించుకుంది.

'అదేవిటి శ్రీధరన్! ఇంతమంది పోలీసులు-ఆఫీసర్లు-సి. ఐ. డి. లు ఒక్క దొంగను పట్టలేరూ?'

'మీకు తెలియదండి. త్రిచూర్ దగ్గరవున్న కుదరాంకున్నులోనే అతని మకాం. ఆ లోయలోకి వెళ్లటానికి ఎవరికి ధైర్యం వుంటుందికనక'-శ్రీధరన్ వెళ్లి పోయాడు. మరి కొంతసేపటికి అలమేలు వచ్చింది.

'ఇందాకా పోలీసతను మీతో చెప్పినదంతా విన్నాను:' అంది చేతులు వెనక్కికట్టుకుని తలనిలువునా ఆడిస్తూ- సమాధానం రాకపోవటంమూలాన తనే చెప్పుకుపోయింది.

'జాగ్రత్త! కండు చాలా చెడ్డవాడు. కత్తితో పొడిచేసి చంపేస్తాడు. కాళ్ళూ చేతులూ విరగ్గొడతాడు. అతని జోలికిమాత్రం వెళ్ళకండి.' నాకు నవ్వాగిందికాదు.

'నా దగ్గర తుపాకీవుంది- కాల్చేస్తాను.'అన్నాను డాబుగా.

కళ్ళల్లో అసహాయత అటునుంచి యిటుకదిలింది.

'అది సరేకాని అతన్నిగురించి నీకింత శ్రద్ధ ఎందుకు?'

తన నీడను చూసి జడుసుకున్న వ్యక్తిలా త్రుళ్ళిపడింది. ఆ చిన్నగుండెలో జరుగుతూన్న మథనం నా కర్థంకాదు.

'చిన్నప్పట్నుండి అతను నన్ను ఎత్తుకుని పెంచాడు. ఎప్పుడూ అతనిదగ్గరేవుంటూ ఆడుకుంటూ వుండేదాన్ని. అతనికూతురు, నేను కలిసి ఆడుకునే వాళ్ళం- అమ్మ నాన్న పిచ్చైనంతవరకూ వారించారు. చివరికి చేసేదిలేక వూరుకున్నారు. ఓనాడు ఆ అమ్మాయి నన్ను మేడ మెట్లమీదనుండి కిందకు తోసేసింది. రెండుమూడు మెట్లుదొర్లుతూ వచ్చేసరికి నాన్నగారు పట్టుకున్నారు. ఆయన కోపంవస్తే వళ్లు తెలియదు. కండుకూతుర్ని చింతబరికెపుచ్చుకుని బాదారు. పదిరోజులు జ్వరంతో బాధపడి ఆమె చచ్చిపోయింది. అప్పట్నించీ కండు నన్ను ముద్దుగా ఎత్తుకుని తిరిగేవాడు. నాన్నగారు ఏమీ అనేవారుకారు. ఇదంతా మా యింట్లోనే- బయటకు ఏ వార్తా పొక్కదికాదు. తెలిస్తే నలుగురూ మమ్మల్ని వెలివేస్తారుకూడా. అతను కనిపించకపోతే ఎలాగోవుంటుంది. అందుకే నేను గుళ్ళోకి వెడుతుంటే అతన్నిగురించి అడిగాను. నన్నెవరూ అనుమానించరు- పాపం! వెర్రివాడుకండు!'

ఆమె కళ్ళు నీటిగుంట లయ్యాయి.

ఆమె చిన్నహృదయంలో ఒత్తిడిచేత పగలటానికి సిద్ధంగావున్న లక్షన్నర భావాల్లో ఇవికూడా కలిసివుంటాయి. ప్రేమ, అనురాగం- ఈ రెండూ అయస్కాంతా ల్లాంటివి. ఒకసారి ఆకర్షించటం మొదలుపెడితే దానిశక్తిని ఎదుర్కోటం, నిర్లక్ష్యపరచటం సాధ్యంకాదు. అలమేలు మనస్తత్వం నాకు అద్దంలో ప్రతిబింబంలా బాగా అర్థమైంది. సహజత్వానికి ఓ మెట్టుపైన—

రాత్రి పన్నెండైంది.

దూరంగా రకరకాల అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి. కొన్ని మనుష్యుల ఆర్తనాదాల్లా ప్రతిధ్వనించాయి. రాత్రిపూట దయ్యాలు వూరి పొలమేరవరకూ ఒక్కొక్కప్పుడు వూళ్ళోకి- వస్తాయని, రాత్రి తొమ్మిది గంటలుదాటితే ఎవరూ ఒంటరిగా బయటకు వెళ్ళరని అలమేలు చాలాసార్లు చెప్పింది. నిశిరాత్రి ఒంటరిగా బయలుదేరివెళ్ళి ఈ మాటల్లో దాక్కున్న నిజానిజాన్ని రుజువుచేయాలని వెలుతురున్నప్పుడు అనుకున్నా, చీకటి ఒంటరితనం బంధించేసరికి ఆ పథకాలన్నీ గజగజ వణకుతూ పడుకునేవి. దయ్యాలు కేవలం మానవసృష్టని వాదించినా, అర్థంకాని అస్పష్ట ధ్వనులు ఎందుకెలా వస్తున్నాయన్న ప్రశ్నకు సమాధానం లభించక పోయేసరికి ఆక్షణంలో దయ్యాలున్నాయని నమ్మాను. నెమ్మదిగా కిటికీ దగ్గరకు వచ్చాను. ప్రకృతి చీకటి గర్భంలో దాక్కుంది. ఏమీ కనిపించటంలేదు. కేరళ దేశంలో ప్రతి ఇంటి వెనక ఓ చిన్నతోట వుండి తీరుతుంది. రామయ్యరుగారు స్థితిమంతుడుకనక ఫర్లాంగు పొడవున్న తోటవుంది. ఎడారిలో ఎండమావుల్లా మిణుగురుపురుగుల వెలుతురు తప్పించి మరేమీ లేదు. ఆ నిశీథినిలో

చలిగాలిలో ఏ సత్యాన్వేషణ చేద్దామనుకున్నానో గాని తలుపు దగ్గరగా వేసి తోటలోకి వచ్చాను. చంద్రకాంతం పువ్వులు విచ్చి సొగసుగా వూగిసలాడుతున్నాయి. కీచురాళ్ల ధ్వని గగనంలోకి దూసుకుపోతోంది. మంచు కురుస్తున్నా లెక్క చేయకుండా వర్డ్స్ వర్త్ వర్ణించిన 'డాఫడిల్స్' పద్యాలను గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ అలాగే నిలబడ్డాను. నాచుట్టూ వెయ్యి నాగుపాములు బుసకొట్టినా తెలియదు. అంతటి తన్మయత్వం.

రెండే క్షణాలు!

ఎవరో మెడ గట్టిగా పట్టుకున్నారు. దృష్టిని వెనక్కి తిప్పటానికి వీల్లేదు. అసలే దయ్యాన్ని గురించి ఆలోచించానేమో, భయంతో నిర్జీవ ప్రతిమనై పోయాను.

'ఎవరు నువ్వు?' అన్న మొరటు కంఠం వినిపించింది స్వచ్ఛమైన మలయాళంలో.

'అయ్యన్నేం చెయ్యకు–వదిలేయి.'

అది అలమేలు కంఠధ్వని–మెడమీది చెయ్యి సడలింది. వెనక్కి తిరిగి చూశాను. చెవులకున్న దుద్దులు–ముక్కుపుడక తళుక్కు తళుక్కుమన్నాయి.

'ఏవి టిదంతా అలమేలు?' అనడిగాను.

'ఓస్! ఈ మాత్రానికే భయపడుతున్నారా? ఇత నేకండు.'

గుండె జల్లుమంది. హఠాత్తుగా అసాధారణ పరిస్థితులమధ్య చిక్కుకున్నప్పుడు ఎలా ప్రవర్తించాలో తెలియదు. ఎలాంటి ఆలోచనలూ మెదడులో ప్రవహించవు. ఓ పెద్దదొంగముందు నేను నిలబడివున్నాను. అతనెందుకు వచ్చాడు? ఎలా వచ్చాడు? అతనిరాక అలమేలుకు ఎలా తెలిసింది? సర్వసాధారణంగా వుదయించే ఈ ప్రశ్నల గుర్తులుకూడా కనిపించలేదు. అలమేలు నన్ను 'మంచివాడి'గా పరిచయంచేసింది. సింగారవేలు కోర్కె జ్ఞప్తికొచ్చింది. ఈ క్షణంలో అతన్ని పట్టివ్వగలిగితే నా పేరు చిరస్థాయిగా నిలబడుతుంది. ప్రభుత్వం ఏదైనా పతకమిచ్చి గౌరవిస్తుంది.

'మీ గదిలోకి వెళ్లిపొండి.' అన్నాడు కండు. ఆ చీకట్లో ఏదో తళుక్కున మెరిసింది. అది పదునైన కత్తి అనుకున్నాను. మరు మాట్లాడకుండా గదిలోకి వచ్చిపడుకున్నాను. అలమేలు నాతో చనువుగా మాట్లాడినందున అతను వూరుకున్నాడుకాని, లేకపోతే అక్కడే సమాధి కట్టేవాడు.

నిద్రపట్టలేదు. శరీరంలో ప్రతి అణువూ రెండుగా చీలిపోయి ద్వంద్వయుద్ధం ప్రారంభించాయి. కర్తవ్యానికీ, అనురాగానికీ మధ్య సంఘర్షణ. అడుగుజారిందేమోననుకుంటే – వయసు పదిపన్నెండు సంవత్సరాలు–ఆమె హృదయం నిర్మలమైన సరస్సులాంటిది. అందులో ఇలాంటి నీచభావాలకు స్థానం వుందని ఒక్కసారైనా వూహించుకున్నందుకు సిగ్గుపడ్డాను. కండు ముఖం ఆ చీకట్లో సరిగ్గా కనిపించలేదు.

నా కర్తవ్యాన్ని మూటగట్టి వుంచినందుకు అంతరాత్మ ఎత్తిపొడిచింది. గతాగతాలు ఎలావున్నా దొంగతనం ధర్మసూత్రానికి కట్టుబడింది కానప్పుడు దాన్ని ప్రతిఘటించటం నా విధి. ఏదో శక్తి నన్ను వశం చేసుకుంది. గబగబలేచి చప్పుడు కాకుండా రామయ్యరుగారు పడుకునే గదిదగ్గరకు వచ్చాను. ఆయన అరుగుమీద మంచం వేసుకుని గురకపెట్టి నిద్రపోతున్నారు. నెమ్మదిగా లేపాను. కొందరు ఎంతటి గాఢనిద్రలో పెనవేసుకుపోయినా సూది కిందపడ్డ చప్పుడు కాగానే మేలుకుంటారు.

'కండు తోటలో వున్నాడు' అన్నాను. అలమేలు కూడా వుందని అనబోయి నాలిక్కరుచుకున్నాను. దానివలన కలిగే అనర్థాలు నన్ను హెచ్చరించాయి.

'ఎవరు? కండు? అతనిని మీకెలా తెలుసు?' అంటూ రామయ్యరుగారు మంచంకింద వుంచిన పెద్దకర్ర తీసుకున్నారు.

'ఎవరో దొంగ–అతనే అయుంటాడనుకున్నా–' అన్నాను కల్పిస్తూ.

'పదండి. .మీకు భయంగావుంటే మాత్రం రాకండి' అన్నారు.

ఆ చీకట్లో పళ్లు కనిపించాయి. ఆ మాటల్లో హేళన వుందిగామోలు–చిక్కు వచ్చిపడింది. ఆలోచించేందుకు అవకాశం లేదు. నన్ను చూడగానే అలమేలు అంతా పసిగడుతుంది. ఇంక నాకు 'చెట్టిచ్చి' కాయలు ఇచ్చేవారెవరూ వుండరు. ఆయన్ని వెంబడించాను. తోటంతా టార్చిలైటువేసి చూశారు. ఎవరూ కనపడలేదు.

‘ఎవడో మామూలు దొంగ అయుంటాడు. తోటలో నాలుగు అరటిగెలలు ముదిరి సిద్ధంగా వున్నాయి. ఎత్తుకుపోవటానికి వచ్చివుంటాడు. పోనిద్దురూ! వాళ్లనికూడా తిననీయండి. నేనే మర్యాదగా పిలిచి యిస్తే వూళ్ళో పెద్దలు నలుగురూ యీసడిస్తారు. ఈ రాక్షసులతోనూ— జిత్తులమారి నక్కలతోనూ పోట్లాడే దానికంటె చాటుగా వూరుకోవటమే మంచిది. వెళ్ళి పడుకోండి. గదితలుపులు వేయటం మర్చిపోవద్దు.’ అనేసి పెద్దగా ఆవులించి వెళ్ళిపోయారు. రామయ్యరుగారన్న చివరి మాటలు నన్ను ఆలోచనలలోకి విసిరివేశాయి. నిజంగా ఆయనకు కండుమీద కోపం, పగతీర్చుకోవాలన్న అభిప్రాయం వున్నట్టు కనపడలేదు. ఆయనమనసు సముద్రమైతే అందులో అభిప్రాయాలు రత్నాలు, మొసళ్లు-

మర్నాడు వుదయం ముఖంమీద అయిదారు నీటిచుక్కలుపడి నిద్రలోవున్న నన్ను మేల్కొలిపాయి.

‘అటుచూడండి- అటు-’అంది కళ్లు తెరిచేలోగా అలమేలు- ఎదురుగా కృష్ణుడిపటం వుంది. వద్దన్నా వినకుండా పదిరోజులక్రితం గోడకు తగిలించింది.

‘ముందుగా ఆ పటాన్ని ఎందుకు చూడమంటావ్ ?’

అలమేలుకళ్ళు పెద్దవిచేసి గుండ్రంగా తిప్పుతూ ‘ముందుగా దేవుణ్ని చూస్తే ఎలాంటికష్టాలూ ఎదుర్కోవు. ఈ రోజు ఏలాంటి నిందలూ మీదపడవు. ఈ చరాచరాలకు ఆయనే కర్తకనక ముందుగానే ఆశీర్వాదం పొందటం అవసరం-’ అంది.

లేచి కూర్చునేసరికి అలమేలు నా ముందు ఓఅట్టపెట్టె వుంచింది.

‘ఏమి టిదంతా ?’ అనడిగాను.

‘అలాచెప్తే ఇంకేముంది ? తెరచి చూడండి— పాములున్నట్టు భయపడతారే ?’

పెట్టె తెరిచాను. రకరకాల ఆటవస్తువులు పలకరించాయి. ఆపుకోలేక పెద్దగా నవ్వేశాను. అది ప్రమాదించింది.

‘ఎందుకలా నవ్వుతారు ? ఇలాంటివి మీ రెప్పుడైనా చూసివుంటేగా?’ అని ఒక్కొక్కటే తీసి బయట వుంచింది. కీయివ్వగానే పరుగెత్తేరైలు. అందుక్కోవలసిన పట్టాలు - చిన్న కారు-నృత్యంచేసే కోతిబొమ్మ-తల అటూ యిటూ వూగిస్తూ ఏదో గానాలాపన చేస్తున్నట్టు కళ్లు గుండ్రంగా సొగసుగా కదిపే రబ్బరు దొరసానిబొమ్మ-ఇంకా ఎన్నో-నాక్కూడా ముచ్చటవేసింది.

‘ఇవన్నీ మీ నాన్నగారు ఎప్పుడు కొనిచ్చారు?’

‘మా నాన్నగారు కొనివ్వలేదు.’

‘మరి?’ టార్చిలైటులో సెల్సు బయటికితీస్తూ అడిగాను.

‘నిన్న రాత్రి వచ్చాడే కండు-అతనే కొనుక్కొచ్చాడు. అందుకే వచ్చాడు. బాగున్నాయా ?’

చేతిలోవున్న సెల్సుకాళ్ళమీద పడ్డాయి. బాధతో మూలుగుతూ వెనక్కి తిరిగాను. ఏదో అనటానికి పెదవులు కదిలాయి. అలమేలు ముఖంలో చెదరి పడివున్న ఆనందం కళ్లల్లో చేరుకుని వుండేందుకు చోటుచాలక బయటకు వురకటానికి యత్నించింది.

‘మరి మీ నాన్నగారుచూస్తే ఏమీ అనరూ ?’

‘ఆయనకు చూపించను - అమ్మకు తెలిసినా ఫరవాలేదు.’

‘అంతేలే! మరేం భయపడకు - ఒకవేళ మీ నాన్నగారు చూసినా ఏదో అబద్ధంచెప్పి తప్పించుకోవచ్చు.’

‘ఏమిటి ? అబద్ధమా ? నా నాలిక కోసేసినా అబద్ధం చెప్పను-దేవుడు శిక్షిస్తాడు. వెనక వోమారు తప్పుచేసినవాళ్లందర్నీ నరకానికి పంపిస్తాడని చెప్పాను. జ్ఞాపకం వుందా ? మళ్ళీ వంద జన్మలు ఎత్తినా ఆ పాపంపోదు. ఇంత పెద్దవారు మీరుకూడా అబద్ధం చెప్పమంటున్నారా ?’ అనరిచింది.

ఈ నమ్మకాలన్నీ ఆమెలో వేళ్లు పాతుకుపోయుండాలి. దీనికంతకూ తలిదండ్రులే కారణం అయుండాలి. ఆమెకంటె ఎక్కువ చదువుకున్న నాకు ఓ అబద్ధం (అవసరంవస్తే ఎక్కువ) చెప్పటంలో తప్పేమీ కనిపించలేదు. ముక్కుకు సూటిగా, నీతి నియమాలతో బతికితే ఈ లోకంలో కాలుమోపేటందుకూడా చోటు దొరకదని, ఏ రొండ కాగొడు గెత్తినవాడికే జయం లభిస్తుందని ఆమెకు వివరిద్దామనుకున్నాను. కాని కూలంకషంగా అర్థం చేసుకునే

వయసుకోదు. పరిసరాలు, వాతావరణం అందు కనుగుణంగా లేవు. ఓ ఆంగ్ల రచయిత 'నీకిష్టమైతే బురదలో దిగి ఈదులాడు–ఇతరుల్ని అందులో దించకు' అన్నాడు.

'కాని అలమేలు! మానప్రాణ రక్షణలకోసం అబద్ధం ఆడవచ్చని మనశాస్త్రాలు చెబుతున్నాయిగా!'

'కావచ్చు–కాని ఆ రెండూ పోయేటంత ఆపద ఇంకా రాలేదు' అని నవ్వేసింది.

కాని మనం అనుకున్నట్టు అన్నీ జరిగితే సమస్యలు, ఆశాభంగం, గుండెలు బాదుకోటం-ఇలాంటివి ఉండనే ఉండవు. రామయ్యారుగారు గదిలో అడుగు పెట్టారు. ఆశ్చర్యాన్ని, తత్తరపాటును దాచుకోటానికి యత్నిస్తూ ఆయన మా సంభాషణంతా విన్నట్టు ఏదైనా రుజువు దొరుకుతుందేమోనని ముఖం వంక చూశాను.

'సాయంత్రం ఓమాటు మంగలానికివెళ్ళండి–అక్కడ పిచ్చయ్యారుకు వారంరోజులుగా జ్వరమట–కబురంపాడు. అరె!! ఇదంతా ఏవిటి? డాక్టరుగారూ! తీరిక వేళల్లో మీరు చిన్నపిల్లలా ఆడుకుంటున్నారా?' అనడిగి ఒక్కొక్కటే పరిశీలించారు. సమయానికితగ్గ ఆలోచన ఏదీ తట్టలేదు.

'కాదు– అవన్నీ నావి.' అంది అలమేలు తడుముకోకుండా.

'ఎవరు కొనిచ్చారు?'

సమాధానం లేదు. అ బొమ్మలన్నీ జాగ్రత్తగా పెట్టెలోవుంచి 'పద' అన్నారు. అలమేలు మౌనంగా అడుగులు వేసింది. పర్యవసానంకోసం ఎదురు చూస్తున్నా- అయిదు నిమిషాల్లో ఏడుపులు, పెడబొబ్బలు వినిపించాయి. రామయ్యారుగారి భార్య మధ్య మధ్య ఏదో అరుస్తూంది. అలమేలు నిజం చెప్పి వుంటుంది. దేహశుద్ధి అవుతోంది. ఈ ఆలోచన ఎందుకో తృప్తినివ్వలేదు. మెల్లిగావెళ్ళి కిటికీలోంచి దృక్కులు ప్రసారించాను. ఆయనచింతబరికె పుచ్చుకుని బాదుతున్నారు. ఉద్రేకంతో వెళ్ళి చెయ్యి పట్టుకున్నాను.

'క్షమించండి. ఆమె నెందుకలా బాదుకుంటారు?'

'మీకు తెలియదు. ఇది వంశగౌరవానికి సంబంధించినది. అసలు దీనికి మూడేళ్ళక్రితమే పెళ్ళిచెయ్య వలసింది. మరీ చిన్నపిల్లని వూరుకున్నాను. ఈ బొమ్మలు ఎవరు కొనిచ్చారని అడిగితే జవాబుచెప్పదు. నిజం తెలిసేవరకు నేను వూరుకోను. నాకోపం అలాంటిది. వదలండి. మీపని మీరు చూసుకోండి' అన్నారు కర్కశంగా.

అలమేలు ఎటూ చెప్పకుండా గోడమీది పిల్లివాటంగా వూరుకుని తన సత్యసంధతను నిలుపుకుందన్నమాట.

'చంపారు. ఇక ఆపండి–నేనే కొనిచ్చాను. మీ రేమనుకుంటారోనని చెప్పలేదు. పర్యవసానం ఇంత ఘోరంగా వుంటుందనుకోలేదు.'

రామయ్యారుగారు చింతబరికె దూరంగా విసిరివేసి 'పాపిష్ఠిచేతులు' అన్నారు. వంశగౌరవం – కర్తవ్యం – పితృప్రేమ – చిత్రమైన అర్థంలేనిమాటలు.

ఆ సాయంత్రం.

'ఒక్కసారి అబద్ధం చెబితేచాలు–చిత్రగుప్తుడు మీ పేరు రాసుకుంటాడు. యమధర్మరాజు శిక్షిస్తాడు.' అంది చెట్టిచ్చికాయలు పళ్లెంలోపోస్తూ – 'అసలు కండు ఇచ్చాడని చెబుదామనుకున్నాను.'

ఏదో అనటానికి కనురెప్పలు కదిలాయి – పెదిమలు విడివడ్డాయి-సింగారవేలు లోపలకు వచ్చాడు.

'కండు ఎప్పుడు వచ్చాడు? ఏం తీసుకొచ్చాడు?' అని నవ్వుతూ అడిగి పెట్టెమీద కూర్చున్నాడు.

'అబ్బే! నేను ఏవో ఆటవస్తువులు కొనిచ్చాను. ఎవరైనా అడిగితే కండుకొనిచ్చాడని చెప్పమంటున్నా.'

అబద్ధం చెప్పినా నేర్పుగా చెప్పాలి. కాగితంలో చిన్న చిరుగువుంటే కనిపించినట్టు ఏమాత్రం లోపం వున్నా దాని అసలు రంగు బయటపడుతుంది. నేను చెప్పిన సమాధానం సముద్రానికి వంతెన కట్టినట్టు ధ్వనించి వుంటుంది. సింగారవేలు నమ్మటం కష్టమన్నట్టు తలవూపాడు.

'అవును – రామయ్యారుగారే చెప్పారు – నిన్న రాత్రి మీరూ, కండు కలుసుకున్నారని. మీస్థానంలో నేనువుంటే అక్కడే హతమార్చేవాణ్ణి. అవకాశం జారిపోయింది.'

అలమేలు వెళ్ళిపోయింది.

'రామయ్యరుగారు నమ్మటంలేదుకాని మీరు కండును చూశారని నాకు బాగా తెలుసు. అతనిమీద మీరు కనికరం చూపటం ఎంతమాత్రం న్యాయం కాదు. చట్టానికి విరుద్ధంగా ప్రవర్తిస్తే మీరూ జైలుకు వెళ్లవలసి వస్తుంది. మీకు మంచి భవిష్యత్తువుంది. దాన్ని చేతులారా నాశనం చేసుకోవద్దు.' అనేసి జవాబుకోసం ఆగకుండా వెళ్లిపోయాడు. నాక్కలిగిన కోపంలో దవడలు రెండూ సాఫుచేద్దామనుకున్నాను. ఒక విధంగా అతను చెప్పిన సంగతులు సత్యదూరం కాకపోయినా నిజాన్ని ఒప్పుకోకూడదు. మనసులో వుండే అభిప్రాయాల్ని తెలుసుకునే యంత్రంవుంటే నాలాంటివారి పరిస్థితి ఎలా వుంటుందో - సింగారవేలు ఇదంతా ఎలా పసిగట్టాడన్న సందేహం నన్ను ఆవరించింది.

ఓనాడు సాయంత్రం రామయ్యరుగారు నన్ను ఇంటోకి రమ్మని కబురుపంపారు. వెళ్లేసరికి చాలా మంది కొత్త వ్యక్తులు కనిపించారు.

'ఈయనే మన డాక్టరుగారు, మనింట్లోనే వుంటున్నారు. చాలా మంచివారు' అని పరిచయం చేశారు. నాకు నవ్వొచ్చింది. ఓ మనిషిని పరిచయం చేసేటప్పుడు 'బుద్ధిమంతుడు', 'ధనవంతుడు', 'బాగా చదువుకున్నవాడు', 'వుత్సాహి' అనేదానికంటే, 'మంచివాడు' అనటంలో ఏదో ఔన్నత్యం వుంది. ఆ మాటలో ప్రత్యేకమైన విలువ యిమిడివుంది. మనిషిక్కావలసింది మంచితనమేగామోలు-ఎలాంటి మంచితనంకావాలి? నిస్వార్థమైన మంచితనం కావాలా? లేక నలుగురిలోనూ నవ్వుతూ మంచిగా నటిస్తే చాలా? ముక్కుకు సూటిగా, మనస్సాక్షి చూపిన దోవంట కాకుండా సంఘాన్ని మెప్పిస్తూ అందరూ నడుస్తున్నతోవంటనడిచే మంచితనమా? ఏది మంచిది? ఏమో! ఎవర్నడిగి తెలుసుకోవాలి?...

'వీళ్ళంతా అమ్మాయిని చూసుకోటానికి వచ్చారు. ఈ మకరమాసంలో పెళ్లిచేద్దామని అనుకుంటున్నా. ఇప్పటికే ఆలస్యమైంది. ఈయనే మన అదృష్టం బాగుంటే కాబోయే అల్లుడుగారు.' అంటూ నా ఆలోచనలకు కళ్లెంవేశారు.

అతనివంక చూశాను - నల్లగావున్నాడు. ఆచార ప్రకారం చిన్న పిలకవుంది. చేతివేళ్లనిండా రకరకాల వుంగరాలు-పట్టుపంచె - అంగవస్త్రం - నలభై ఏళ్లు దాటేవుంటాయి. ముఖంనిండా స్ఫోటకం మచ్చలు - కంకరాళ్లలాంటికళ్లు - చూడ్డానికే భయంకరంగా వున్నాడు. విషాదం-కోపం - జాలి - అన్నీ నాలో వుదయించి మాయమయ్యాయి. అలమేలు ఓ అసాధారణ వ్యక్తి. ఆమె అభిప్రాయాలు - ఆశయాలు-అన్నీ గట్టిపునాదిమీద సుందరాతి సుందరంగా నిర్మింపబడిన హర్మ్యంలాంటిది. ఆమె ఒక్క చిరునవ్వును-అతన్ని - త్రాసులోవుంచి తూచితే ఓ పళ్లెం ఆకాశంలో - మరోపళ్లెం పాతాళంలో వుంటాయి. చీకటికి వెలుగుకు వెళ్లట-మరుక్షణం నన్ను నేను సరిదిద్దుకున్నాను. మనిషిక్కావలసింది కేవలం రూపం కాదు. బాహ్యస్వరూపం గుణాశ్రితం కావచ్చుకాని, దాని విపర్యయం మాత్రం నిజంకాదు. అయినా ఈ విషయంలో నాకేలాంటి అధికారమూలేదు. మరి కాసేపటికి "సర్వాలంకార భూషితయై" అలమేలువచ్చి అతనికి నమస్కరించింది. ఓముసలావిడ మూడునాలుగు గజాల దారాన్ని నేలమీదపరచి దానిమీదుగా నడవమంది. అంగవైకల్యంలేదని నిర్ణయించుకునేందుకు ఇదో పరీక్ష-సంస్కృత శ్లోకాలు చదవమనటం-అన్నీ పూర్తయ్యాయి. వచ్చిన అతిథులందరూ సాయంత్రానికి వెళ్లిపోయారు.

ఆ మర్నాడు ఆ పెళ్లికొడుకును గురించి వివరాలన్నీ సేకరించగలిగాను. అతనిదికి రెండో పెళ్ళి. ఆస్తి విషయంలో రామయ్యరుగారికంటె అతనిదే పైచెయ్యి. ఆ వూరికంతా సర్వాధికారైనా దురభ్యాసాలు చాలా వున్నాయి. రామయ్యగారు ఈ పెళ్ళికి ఎలా వొప్పుకున్నారో నాకర్థం కాలేదు. అప్పట్లో వధూవరులు ఒకర్నొకరు చూసుకొని, పరస్పరం యిష్టపడితేనే పెళ్లిచేసుకోవాలన్న సిద్ధాంతం కొత్తగా బయలుదేరింది - అంతేకాని దాన్ని ఆచరణలో పెట్టేవారు వేలలో ఒకరు.

'అలమేలు! ఈ పెళ్లికి నువ్వు ఒప్పుకున్నట్టేనా? మీ నాన్నగారు బీదవారుకారు. వెతికి వెతికి ఈ రెండో పెళ్ళేవిటి? అదీకాక అతనికీ నీకూ ఏ పొత్తూ కుదరదు. అతన్ని పెళ్లిచేసుకోనని మీ నాన్నగారితో కచ్చితంగా చెప్పెయ్. తరువాత పశ్చాత్తాపపడతావు. అన్నాను సాయంత్రం. ఆమెకూ నా మాటల్లోవున్న విలువను గ్రహించే శక్తిలేదని నాకు తెలుసు.

'మీరనేది చిత్రంగా వుంది. నాన్నగారిక్కి ఎదురు చెప్పటమే! తప్పు. తలిదండ్రులు ప్రత్యక్ష

దైవాలు. వారేంచేసినా మనమంచికోసమే. వూరేగడానికి ఎవరైతేనేం?' అనేసి వెళ్లిపోయింది. అది అమాయకత్వమో-గడుసుతనమో' నిర్లక్ష్యమో_ఇతమిత్థమని తెలియదు. 'కుదరాంకున్న' లోయలోవున్న క్రూరజంతువుల్ని రోడ్డుమీద నిలబడి చూడలేనట్టు, వర్తమానంలో నిలబడి భవిష్యత్తులోకి తొంగిచూడలేదు అలమేలు. నాలుగైదు రోజుల తరువాత ప్రధానం జరిగింది. ఇంక పెళ్లికి ఒక్క నెలే వుంది.

* * *

ప్రశాంతమైన నీటిని ఎవరో కెలికివేశారు. భవిష్యత్తును తల్చుకుని భయపడే దానికంటే, ధైర్యంగా ఎదుర్కోటం మంచిదనుకున్నాను. సింగారవేలు నన్ను నీడలా అనుసరిస్తున్నాడని పసిగట్టటానికి ఎంతోకాలం పట్టలేదు. అనంతాకాశంలో తుఫాను గాలికి వోమూలగా విసిరివేయబడ్డ ఒంటిమేఘంలా ఫీలయ్యాను. దీనికంతకూ కారణం పిడుగులా ఎగిరివచ్చి పడ్డవార్త - అలమేలుకు నిశ్చయించిన పెళ్లికొడుకును ఎవరో హత్యచేశారు. వేలుచెప్పిన దాన్నిబట్టి కండు ఆ పని చేసివుంటాడు. ఎందుకు చేశాడన్నది తనకు తెలిసినా బయటపెట్టటం వుచితం కాదన్నాడు. తనకు వూహించే శక్తిలేదని డొంక తిరుగుడుగా చెప్పటం కావచ్చు. అలమేలును అడిగి చూశాను. ఆశ్చర్యంతో నాలుగుసార్లు కనురెప్పలు కదిపింది. చివరకు నాకునేనే కొన్ని నిర్ణయాలు చేసుకున్నాను. రుజువుచేయలేను కనక అవి సరైనవి కాకపోవచ్చు. అయినా నాకుమాత్రం పూర్వ విశ్వాసం వుంది. అలమేలు ప్రధానం జరిగిన విషయం కండుతో చెప్పివుంటుంది. అతను అసంతృప్తితో, కోపంతో యీ పనిచేసివుంటాడు. అందుకు అలమేలు ప్రేరేపణ వుందంటేమాత్రం నేను వొప్పుకోను.

ఆ సాయంత్రం అలమేలు ఓ నిమిషం తన మనసువిప్పింది. రామయ్యారుగారు వూళ్ళోలేరు. కండు వూళ్ళోనే - తనయింట్లోనే వున్నాడట - జ్వరంతో బాధపడుతున్నాడు. కనక నేను వెళ్ళి మందివ్వాలిట- పగలువెడితే ప్రయత్నపూర్వకంగా పర్వతంమీదనుండి వురకటమవుతుంది. అందుకని రాత్రి వెళ్ళమని కోరింది. మొదట్లో వొప్పకోకపోయినా తరువాత సరేనన్నాను.

చీకటిని మధ్య మధ్య టార్చిలైటు వెలుతురు జడిపించి పారద్రోలుతోంది. టార్చి కన్నుమూయగానే అంధకార పరిష్వంగం తప్పేదికాదు. చప్పుడవుతుందని జోళ్ళుకూడా వేసుకోలేదు. కాలికి ముళ్ళు, రాళ్ళు గుచ్చుకుంటున్నాయి. ఆ చీకట్లో నన్నెవరూ వెంబడించరని, చూడరని తెలుసు. అందుకే ధైర్యంగా బయలుదేరాను.

అతని గుడిసె చేరుకునేసరికి గుమ్మందగ్గర నిలబడున్న ముసిల్ది నన్ను ఆనవాలుపట్టి లోపలకు తీసికెళ్ళింది. భయంకరమైన నిశ్శబ్దం. మిణుకు మిణుకుమంటున్న చిన్నదీపం - మంచంమీద కండు పడుకుని వున్నాడు. ఆ గుడ్డివెలుతురులో అతని దృఢకాయం నన్ను భయపెట్టింది. మాసిపోయిన గెడ్డం-రక్తంతో పెరిగిన మీసాలు-వంకరగా తిరిగిపోతున్నాయి. ముఖం మీద అయిదారుచోట్ల ఏనాడో కలిగిన గాయాల తాలూకు చిహ్నాలు. గదంతా చూశాను-పది పన్నెండు సీమ వెండిగిన్నెలు-మట్టిమూకుడులు తప్పించి మరేమీ లేవు. అయిదారుగురు పిల్లలుమాత్రం దిసమొలలతో మంచంచుట్టూ నిలబడివున్నారు-ముసిలితల్లి ఏడుస్తూ ఏదో గొణుగుతోంది. కండు దొంగతనాలుచేశాడా? తనకుటుంబాన్ని ఇలాంటి దరిద్రస్థితిలో వుంచాడా? నా కళ్ళను నమ్మలేకపోయాను. జ్వరంసంగతి కనుక్కుని ఇంజక్షనిచ్చాను.

'కండూ! ఈదొంగతనం మానేసి మంచిగా బతక్కూడదూ?' అనడిగాను. అతను నవ్వాడు. భయంకరంగా పళ్ళన్నీ తాళంవేశాయి.

'నేనూ అలాగే అనుకున్నానండి-కాని ఈవూరి సన్నాసులు నన్ను వాళ్ళలో చేర్చుకోరు-దుర్మార్గులు. అందర్నీ కట్టగట్టి నరికేస్తాను-జ్వరం తగ్గనివ్వండి.'

'రామయ్యారుగార్ని కూడానా?' అపగాలనే అడిగాను.

'తప్పు.ఆయన దేవుడిలాంటివాడు - న్యాయాన పోతున్నాడు-ఆయన వుప్పు చాలాకాలం తిన్నాను.'

'అలమేలుకు నీమీద ఇంత అభిమానమెందుకు?'

'ఆమె చెప్పలేదూ?'

'చెప్పింది. నీ కూతురు చనిపోయిందని- ఆమెనే నీకూతురుగా భావించుకుని ప్రేమిస్తున్నావని.'

నా వాక్యం ఇంకా పూర్తికాలేదు. కండు వికటంగా నవ్వాడు.

దగ్గుతెర అడ్డుపడేవరకూ - దాని కంతు కనపడలేదు.

'అలమేలు తెలివైంది. అసలుసంగతి చెప్పకుండా దాచివుంచింది. చాలా కథవుంది.'

'ఏమిటది?'

'ఇప్పుడుకాదు- రేపుచెప్తాను. ఇవేళ ఆయాసంగావుంది. మాట్లాడలేను.' విశ్రాంతి తీసుకోమని సలహాయివ్వటంమాని ఎక్కువగా మాట్లాడించినందుకు నేనే సిగ్గుపడి మర్నాడు మందుకురమ్మని బయటకు వచ్చాను. నెత్తిమీదనుండి ఓపెద్దబరువు దిగినట్టయింది. కందు ఏదో కొత్తవిషయం చెబుతాడు. దాన్నుండి నా వూహాలు, మన స్తత్వపు సిద్ధాంతాలు ఎంతవరకూ సరైనవని తెలుసుకోగలను. పదిగజాలు వచ్చేసరికి ఎవరో బుజంమీద చెయ్యివేసి గట్టిగా నొక్కారు.

'హల్లో డాక్టర్! అర్ధరాత్రి ఇలా బయలుదేరా రేవిటి?'

ఆ కంఠధ్వని సింగారవేలుది. నడిసముద్రంలో పడ్డాను. ఈత చేతకాదు. కనుచూపుమేర దూరంలో నావలేవీ కనపడలేదు.

'నాకు తెలుసు-కందు ఇంటోంచి వస్తున్నారు. అవునా?'

'అవును- అతనితల్లి కి జ్వరంగావుంది. వెళ్ళాను' అన్నాను ధైర్యంగా. అతను వికటంగా నవ్వాడు.

'డాక్టరుగారూ! అబద్ధంచెప్పినా నేర్పుగా చెప్పాలి. అరగంటక్రితమే ఆయింటికి వెళ్ళాను. ముసిల్ది దుక్కలావుంది. కందు వచ్చాడని నాకు తెలుసు. ఇల్లంతా పరిశోధించాను. అతనిజాడ కనపడలేదు. దీన్నిబట్టి అతిన్ని దాచివుంచటానికి ఏదో గుప్తమైన చోటు వుందన్నమాట. అది కనుక్కోటం కొంచెం శ్రమతోకూడిన పనైనా అసాధ్యంకాదు. కాని వృధా శ్రమ ఎందుకు? మీరు నాకు అండగా వున్నారుగా! పదండి. మీరువెడితే తలుపుతీస్తారు. లోపలకు రానిస్తారు. అనుమానపడరు.'

అలమేలుముఖం కనిపించి మాయమైంది. ఆమె కళ్ళు ఏదో పెద్దకథను విపులీకరిస్తున్నాయి. కాని అర్ధం చేసుకునేశక్తి లేదునాకు.

'క్షమించండి- ఈ విషయంలో మీకు సాయం చేయలేను- అది నా అంతరాత్మ బోధనకు విరుద్ధం.'

'అలాగా! దొంగతనాన్ని, దొంగల్ని, ఖూనీలను బలపర్చమని మీ అంతరాత్మ బోధిస్తే అది సిసలైన ఆత్మకాదు– నకిలీ ఆత్మ- దానిమాట వినకండి- మీకు ముందే చెప్పాను. కందు దొరక్కపోతే మిమ్మల్ని తీసుకువెడతాను. మీ భావి జీవితానికి నిప్పు పెట్టుకోకండి- మీమీద చిత్ర విచిత్రమైన ప్రాసిక్యూషన్ నడపగలను.' సింగారవేలు నన్ను ఆలోచించుకోమన్నట్టు రెండునిమిషాలు వూరుకున్నాడు- ఈ స్వల్పకాలంలో నేను ఏ నిర్ణయానికీ రాలేను. వేలు అన్నట్టు ఎవరికోసమో నా జీవితాన్నెందుకు చీకట్లో ముంచుకోవాలి? అలమేలుకూ నాకూ ఏవిటి అనుబంధం? స్వార్ధం నామీద హక్కు చెలాయించింది. తిరిగి కందు యింటికి బయలుదేరాను. అధికారం, బలం, ధనం, ప్రభుత్వసహకారం, న్యాయం, అన్నీ అతని పక్షంలోవున్నాయి. ఎగిరిపడుతూ కబళించడానికి సిద్ధమవుతూన్న సముద్రపుటలలతో పోరాడే దానికన్న తలవంచి ఆ కెరటాలవేగానికి అడ్డు రాకుండా వుండటమే మంచిది. తలుపుతట్టాను. నా కంఠస్వరం విన్నాక తలుపుతీసింది ముసిల్ది. కందు అనుమానంతో చూశాడు.

'ఏమైంది?' అనడిగాడు.

'మరేంలేదు. మరో ఇంజక్షనుకూడా యిస్తే నీకు జ్వరం త్వరగా నయమవుతూందని వెనక్కి తిరిగి వచ్చాను...అది సరేకాని అలమేలుకు నువ్వంటే ఎందుకింత అభిమానం? ఇప్పుడే చెప్పకూడదూ?'

'చెబుతాను వినండి.' అంటూ కందు లేచి గోడ కానుకుని కూర్చున్నాడు. ఆతురతతో చెవులు నిక్కబొడుచుకుని వినటానికి సిద్ధపడ్డాను. ఎలాంటి కారణాలు వివరిస్తాడో మరి!

టకటకమని బూట్లచప్పుడు-సింగారవేలు నలుగురైదుగురు పోలీసులతో వచ్చి కందుని బంధించాడు.

కందు నాకేసిచూసి పళ్ళు పటపటకొరికాడు- ఈ మోసానికి నేను కారకుణ్ణని అతనికి తెలుసు.

*　　　*　　　*

అలమేలు ఎన్నడూ ముక్కు చీది యెరగదు. కాని కందుదొరికిపోయాక ఓ నాడు మేడమీదినుండి కాలుజారి కిందకు దొర్లిపోయింది. అప్పట్నుంచి సరిగ్గా మాట్లాడేదికాదు. ఏవైనా మాటలు బయటకు జారిపడ్డా అసందర్భంగా వుండేవి. ఎన్నో మందులు, ఇంజక్షనులు వాడిచూశాను.—ప్రయోజనం లేకపోయింది. జీవితం నరకతుల్యంగా మారింది. రోజుకు

ఒక్కసారైనా నేను చేసిన పొరపాటు గురించి మౌనంగా కంటనీరు పెట్టుకునే వాణ్ణి. చివరకు అలమేలును మెడ్రాసు తీసుకు పొమ్మన్నాను.

కొన్ని చిక్కులు వాటంతట అవే విడివడతాయి. రంగూన్‌లో క్వాలిఫైడ్ డాక్టర్లు కావాలని, నన్ను పంపటానికి నిశ్చయించానని మెడికల్ ఆఫీసరు రాశాడు. ఇంక అక్కణ్ణుంచి వెళ్లిపోవటం సమంజసంగా కనిపించింది. రామయ్యరుగారికి కన్నీటితో కృతజ్ఞత చెప్పుకున్నాను. అలమేలు నడవలేకపోయినా వెళ్ళి చెట్టిచ్చికాయలు తీసుకు వచ్చింది. కనుచూపుమేర దూరంవరకూ వీడ్కోలిచ్చింది.

బస్సుస్టాండుకు మైలు దూరం నడవాలి. రామయ్యరుగారి పనిమనిషి సామానుతో ముందునడుస్తున్నాడు. మనసంతా అపూర్వ అనుభవాలలో, నక్షత్రాల మూగవెలుతురుతో నిండిపోయింది. ఒక్క ఏడాదిలో అలమేలు మనస్తత్వం నా హృదయంలో రోజా పువ్వులా వికసించి విశ్వమంతటా వ్యాపించింది.

ఎత్తైన కొబ్బరిచెట్లు-భయంకరంగా వురుముతూ చూస్తున్న పడమటి కనుమలు - గుట్టలు - వరిపొలాలు- అన్నీ నన్ను చూసి నవ్వుతున్నాయి. దూరంగా గుడిగంటలు వినిపించాయి. అలమేలు నా హృదయంలో ఆస్తికత్వాన్ని స్థిరం చేయటానికి ప్రయత్నించిన విధానాలన్నీ తళుక్కున మెరసి మాయమయ్యాయి. కండు గుడిసెకువెళ్లే 'ఇట్టి' వంకరగా సాగిపోయింది. సింగారవేలు వంకర మూతితో నవ్వాడు. రామయ్యరుగారు చీకట్లో నిలబడి శూన్యంలోకిచూస్తూ 'అలమేలు ఏది?' అనడుగుతున్నారు. ఆ ప్రశ్నకు నేనే సమాధానం చెప్పాలి. అసంతృప్తి-స్వార్థం-అహంకారం - జవాబులేని ప్రశ్నలు-ఇవన్నీ నాలో వున్న ప్రశాంతతను కదిల్చివేశాయి. వెనక్కి పరుగెత్తి అలమేలు దగ్గర వాలిపోదామనిపించింది. ఛీ! ఏమిటీ అసందర్భపు టాలోచనలు! ఓ పదిపన్నెండేళ్ల అమ్మాయికోసం నా నిండు జీవితాన్ని చీకట్లో ముంచటమా? ... కారుహారన్ వినపడింది. వర్తమానం, కర్తవ్యం గతాన్ని మరపింప జేశాయి.

అయిదారేళ్లలో ఆమెను మర్చిపోవటానికి ప్రయత్నించి కొంతవరకూ విజయం పొందాను. రంగూన్‌నుంచి తిరిగి వచ్చాక మెడ్రాసులో సర్జన్‌గా చేరాను. ఓనాడు శ్రీధరన్ కడుపులో నొప్పని వచ్చాడు. పరీక్షించి ఆపరేషన్ చెయ్యాలని నిశ్చయించాను.

ఆపరేషన్ పూర్తయ్యాక శ్రీధరన్ కోలుకుంటున్నాడు. ఓనాడు అలమేలువిషయం ప్రస్తావించాను.

'ఆమెకూ, కండుకూ ఏమిటి సంబంధం?' అనడిగాను.

'అదా? అదో పెద్దకథ- ఎప్పటికప్పుడు మీకు చెబుదామనుకోటం మర్చిపోవటం జరిగింది - వినండి.' అన్నాడు. ఆశగా చూశాను. శ్రీధరన్ కథ మొదలు పెట్టేలోగా ఆపరేషన్ చేయబడినచోట విపరీతమైన బాధ మొదలైనది. డాక్టర్లు, నర్సులు వచ్చారు. ఛీఫ్ సర్జన్ వచ్చిచూసి పెదవి విరిచాడు. శ్రీధరన్ ఆఖరు ఘడియల్లో వున్నాడని నాకు తెలుసు.

'శ్రీధరన్! ఆకథ చెప్పావుకాదు.' అన్నాను స్వార్థంతో.

'చెప్తాను. అంతకంటె ముఖ్యమైన మరోసంగతి చెప్పటం మరిచాను- అలమేలు ఓనాడు కొలనులో కాలు జారిపడి చనిపోయింది.'

అంతే. అతను చివరిసారిగా కన్నుమూశాడు- నా ప్రశ్నలు అలాగే వుండిపోయాయి. కండుకు వురిశిక్ష పడిందని తెలిసింది. అలమేలు ప్రతిరోజూ వుదయం కేరళదేశపు అలవాటు ప్రకారం స్నానానికి వెళ్ళేది. ఆమెకు ఈత బాగా చేతనవును. మరి ఎలా చనిపోయింది?...ఒకవేళ ఆత్మహత్య చేసుకుందా? ...అన్నీ తలా తోకాలేని ప్రశ్నలు- ఒక్కోసారి నిజమనిపిస్తాయి. మరోమారు మిథ్యాబింబాలనిపిస్తాయి.

*　　*　　*　　*

ఇదీకథ—

అంతా చదివారుకనక నా తీరనిప్రశ్నలకు జవాబుచెప్తారనే ఆశతో మీజాబుకోసం ఎదురు చూస్తున్నా.

మీ ప్రియమైన,
అప్పు.

ఉత్తరం పూర్తయింది. గట్టిగా నిట్టూర్చటం తప్పించి మరేంచేయలేకపోయాను. ఎంతగానో ఆలోచించాను. కాని అతని ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానం దొరకలేదు. అదో తీరనిసమస్యగా వుంటుందేమోనన్న భయంతో ఈ కథంతా మీకు చెబుతున్నా—మీరు తప్పకుండా సమాధానంచెప్తారన్న ఆశమాత్రం నాకుంది.